

Oplegnotitie informierend

Onderwerp	Mededelingen
Ter behandeling in de vergadering van	de Bestuurscommissie Gezondheid
Status	Openbaar
Portefeuillehouder	L. de Vries
Auteur	L. Kleefstra
Bijlagen	GEEN
Vergaderdatum	5-10-2023
Agendapunt	3
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	

Kennisnemen van	De mededelingen.
Inleiding	Er zijn enkele mededelingen voor de Bestuurscommissie Gezondheid.
Kernboodschap	<p>Najaarscampagne Covid-19 2023</p> <p>De minister van VWS heeft besloten om in het najaar van 2023 nog een najaarscampagne vaccinatie Covid-19 aan te bieden aan bepaalde doelgroepen. Het ministerie zal in de eerste week van september hierover een officiële aankondiging doen.</p> <p>De doelgroepen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle 60+ burgers - Volwassenen (18+) uit medische risicogroepen die jaarlijks een uitnodiging krijgen voor de grieprik - Kinderen met medisch hoog risico - Zwangeren - Zorgmedewerkers die in direct contact staan met patiënten <p>Er wordt gebruik gemaakt van een aangepast mRNA vaccin van Pfizer/BionTech, dat is aangepast aan de virusvariant XBB, die momenteel dominant is.</p> <p>Ten opzichte van de vorige campagnes zijn er diverse wijzigingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gedoogbeleid vaccin levering aan derden vervalt: geen distributie van flacons of opgetrokken spuiten naar huisartsen en instellingen. - Besluit Landelijke Huisartsen Vereniging: de huisartsen hebben geen rol in de najaarscampagne. <p>Gevolg van deze twee punten is:</p>

- Geen selectie van de groep 60- (griep prik groep) door de huisartsen
 - De huisartsen selecteren en vaccineren ook de Niet Mobiele Thuis Wonenden (NMTW) niet meer.
 - De huisartsen vaccineren ook niet meer in instellingen zonder medische dienst
- ⇒ GGD vaccineert NMTW en instellingen zonder eigen medische dienst met mobiele teams.

Ook in het uitnodigingsbeleid zijn wijzigingen:

- Alle 60+ burgers ontvangen een persoonlijke uitnodigingsbrief thuis.
 - Burgers 60 t/m 69 jaar en 90+ kunnen zelf een afspraak maken, digitaal of telefonisch
 - Burgers 70 t/m 89 jaar ontvangen een brief met daarin reeds een afspraak: locatie, datum en tijd
- Burgers 60- ontvangen geen persoonlijke uitnodiging. Zij zullen via landelijke communicatiekanalen erop gewezen worden, dat zij een afspraak kunnen maken, indien zij in een doelgroep vallen.

Aan de huisartsen is verzocht om in hun uitnodigingsbrief voor de griep prik een alinea op te nemen over de Coronavaccinatie om de mensen hierop te wijzen. Zorgmedewerkers worden geïnformeerd door de werkgevers.

Dit najaar zal er ook voor het eerst sprake zijn van een harde einddatum van de campagne: deze dient eind december afgerond te zijn. Er is voor 2024 geen financiering meer beschikbaar. Dit najaar vindt financiering plaats op basis van een SPUK regeling.

GGD Fryslân zal gaan vaccineren op 2 vaste locaties in Leeuwarden en Drachten en meerdere dagen per week op diverse pop-up locaties door de gehele provincie. Met de Waddeneilanden worden aparte afspraken gemaakt. Alle voorbereidingen zijn in volle gang.

Vaccinatiegraad

Net als vorige jaren is multidisciplinair naar de vaccinatiegraadcijfers gekeken. De uitkomst hiervan is samengevat in het vaccinatiegraadrapport verslagjaar 2023.

Ook dit jaar zitten we als GGD Fryslân boven de landelijke landelijke vaccinatiegraad. Ook voor de HPV voor 13 jarige meisjes. Maar we maken ons wel zorgen over de dalende trend mbt de vaccinatiegraad, ook al is die in Friesland nog altijd hoger dan gemiddeld in NL.

Het interpreteren van de cijfers is lastig gezien de invoering van Informed Consent sinds 1 januari 2022. Hierbij moeten ouders e/o jongeren toestemming geven voor het delen van gepersonaliseerde vaccinatiegegevens. Deze gegevens zijn nodig om de vaccinatiegraad te bepalen. Wordt er geen toestemming verleend dan worden de vaccinatiegegevens anoniem gedeeld met het RIVM, maar tellen ze niet mee voor de vaccinatiegraad. In Friesland blijft de GGD nadrukkelijk investeren in informed consent. Daarnaast is er sinds COVID-19 (maar ook daarvoor was deze maatschappelijke trend al zichtbaar) minder vertrouwen in de overheid in het algemeen en ook daalt de vaccinatiebereidheid. Dit laatste is aanleiding voor het ministerie van VWS om het RIVM

opdracht te geven hier onderzoek naar te doen: het SocioVax onderzoek. Wij zullen u informeren over dit onderzoek zodra er meer bekend is.

Mocht er vanuit afzonderlijke raden in Friesland behoefte zijn aan een toelichting van de vaccinatiegraad, dan geven wij deze graag.

Stand van Zaken Versterken kennis- en adviesfunctie GGD (SPUK 14)

De brede SPUK bevat een regeling ('SPUK 14') die is bedoeld voor de 'Versterking van de kennis- en adviesfunctie van de GGD'; deze "voorziet voor een rol van de GGD als regionale kennispartner en adviseur op het gebied van gezondheidsbeleid". Voor 'Versterking kennis- en adviesfunctie GGD' ontvangen de Friese gemeenten gezamenlijk €99.000 per jaar van 2023 t/m 2025. Net als bij de andere onderdelen van de brede SPUK wordt deze bijdrage verleend naar rato van inwonertal en SES-score.

2023: Fitaal Wiis

In overleg met de Agendacommissie in juni is besloten dat GGD Fryslân 80% van het budget voor 2023 kon inzetten voor kennis over Vitaal ouder worden/Fitaal Wiis. In 2023 is de formatie voor het GGD-expertteam ouderen opgehoogd en is een externe deskundige betrokken bij het verbeteren van de toolbox voor Fitaal wiis.

2024 en 2025: domeinoverstijgende aanpak gezondheidsachterstand

Afgesproken was dat voor besluit over de bestemming voor de middelen voor 2024 en 2025 gemeenten worden betrokken.

Betrokken GGD-medewerkers hebben voorkeur uitgesproken voor focus op 'domeinoverstijgende aanpak gezondheidsachterstand' in het kader van 'Versterking kennis- en adviesfunctie GGD. Deze focus voor 'SPUK 14' is onderschreven tijdens een ambtelijke bijeenkomst op 22 augustus waarbij acht beleidsadviseurs van gemeenten aanwezig waren. Al in april 2023 kwam tijdens een Friese bijeenkomst van beleidsmedewerkers van gemeente naar voren dat het onderwerp 'Terugdringen gezondheidsachterstanden' het onderwerp is waar het meeste behoefte is aan advies.

Gezondheidsverschillen zijn hardnekkig en de oorzaak en aanpak zijn complex. Wel zijn er bij landelijke kennisinstituten veel nieuwe inzichten over de onderliggende mechanismen die veelal buiten het gezondheidsdomein liggen. De aanpak in gemeenten heeft onder andere betrekking op armoede, onderwijs, huisvesting, participatie en ruimtelijke ordening. De GGD heeft meer kennis nodig over de processen en taal binnen die domeinen om te kunnen adviseren over een effectieve integrale aanpak van gezondheidsachterstand. Op basis van deze kennis kunnen GGD-adviseurs en projectleiders de gemeenten adequater adviseren over het terugdringen van gezondheidsachterstand door de inzet vanuit diverse domeinen en door het inzetten van ervaringskennis. Dit draagt bij aan een betere gezondheid voor de kwetsbaarste inwoners en daarmee aan het bovenliggende doel van GALA: een gezonde generatie in 2040.

Jeugdgezondheidszorg – implementatie maternale griepvaccinatie

De Jeugdgezondheidszorg gaat vanaf 15 oktober 2023 starten met het aanbieden van de griepvaccinatie aan zwangere vrouwen

zonder medische indicatie die 22 weken of langer in verwachting zijn. In samenwerking met betrokken partijen is er hard gewerkt aan de inrichting van het primaire proces waaronder registratie, communicatie, deskundigheidsbevordering en logistiek.

Gezondheidsmonitor jeugd (schoolmonitor)

Tussen 2 oktober en 24 november 2023 vullen leerlingen uit de klassen 2 en 4 van de (reguliere) voortgezet onderwijs scholen een digitale vragenlijst in van de Gezondheidsmonitor Jeugd (schoolmonitor). De schoolmonitor is een landelijk onderzoek. Door middel van deze monitor krijgen we inzicht in hoe jongeren hun gezondheid ervaren en beoordelen. Het geeft inzicht in belangrijke onderwerpen zoals geluk, eenzaamheid, stress en vertrouwen. En leefstijl thema's zoals bewegen en alcoholgebruik. In de vragenlijst zijn ook de OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving) module vragen opgenomen.

In Friesland zijn alle (reguliere) voorgezet onderwijs scholen benaderd voor deelname. Bijna alle scholen (incl. praktijkonderwijs) hebben toegezegd mee te doen.

Deelnemende scholen in Friesland ontvangen een schoolprofiel met hierin de belangrijkste uitkomsten van de school. Daarnaast kunnen de uitkomsten van het onderzoek door Friese gemeenten gebruikt worden bij het maken van beleid. De publicatie van de resultaten wordt eind mei verwacht.

Projectaanvraag Huidkankerpreventie

Begin september heeft GGD Fryslân in samenwerking met gemeenten Súdwest-Fryslân, De Fryske Marren en Smallerland een projectaanvraag ingediend bij KWF vanuit het programma 'Kanker Lokaal op de Kaart'. Huidkanker is de meest voorkomende soort kanker in Nederland met jaarlijks 83.300 mensen die de diagnose krijgen. Deze vorm van kanker wordt vooral veroorzaakt door blootstelling aan UV-straling. In de IKNL-kankeratlas is te zien dat, in Fryslân, huidkanker het meeste voorkomt in kustgebieden. Vanuit het project 'Kanker lokaal op de kaart' wil GGD Fryslân werken aan het plaatsen van beschermende interventies en het onder de aandacht brengen van het risico op huidkanker onder de Friese bevolking. Projectdoelen van dit 4 jarige project zijn:

- Het vergroten van bewustwording over de risico's van UV-straling en het stimuleren van beschermend gedrag, vooral bij jonge inwoners.
- Het op de lange termijn verminderen van de incidentie van huidkanker in de gemeenten Súdwest-Fryslân, De Fryske Marren en Smallerland.
- Het integreren van zonbescherming en bewustwording in het lokale beleid en de reguliere werkprocessen van deelnemende gemeenten, scholen en andere relevante instellingen.

Dit project vereist de samenwerking van verschillende belanghebbenden, waaronder lokale gemeenten, scholen, (sport)verenigingen en andere relevante instellingen.

Gezonde School

Scholen van alle opleidingsvormen konden voor het schooljaar 2023-2024 weer één of meer stimuleringsregelingen aanvragen bij Gezonde School. De Friese scholen zijn erg gemotiveerd om te werken aan een gezonde leefstijl voor leerlingen en studenten. Dat

is te zien aan het aantal aanvragen. Aan 107 scholen in Fryslân is budget uit de stimuleringsregeling toegekend. Dat betekent ongeveer 1000 uren begeleiding door Gezonde School adviseurs van GGD Fryslân. Er zijn 28 scholen afgewezen omdat er landelijk meer aanvragen dan budget beschikbaar was, hiervoor zijn toekenningscriteria gebruikt.

Een Rookvrij Leven Voor Iedereen

Vanaf 2024 zijn er 5 wijken in Fryslân bezig met het project Een Rookvrij Leven Voor Iedereen. In dit project, dat gefinancierd wordt door VWS in samenwerking met GGDGHOR, wordt onder regie van Gezondheidsbevorderaars van GGD in samenwerking met partners uit het welzijn en de inwoners ingezet op het in gesprek gaan over roken. Focus ligt op het opsporen en efficiënt doorsluizen van rokers met een stop-wens naar passende stoppen-met-roken-zorg. Een belangrijk onderdeel van de wijkaanpak Rookvrij Leven Voor Iedereen is het werken met de mensen om wie het gaat. Zij weten immers als geen ander tegen welke problemen zichzelf en mensen in hun omgeving aanlopen en juist ook wat voor hen werkt en waar hun kracht ligt. Tevens is het doel om het niet-roken als sociale norm te versterken en rokers en niet-rokers met elkaar in gesprek te brengen. Per wijk gaat het om een subsidie van ruim €400.000 en hebben de projecten een looptijd van ruim 2 jaar. Met 5 wijkaanpakken is GGD Fryslân landelijke koploper op deze inzet.

Startfinanciering Kwartiermaker Zorg & Veiligheid bij ZonMw

Vanuit ZonMw is er een subsidieoproep opengesteld voor het verbeteren van domein overstijgend samenwerken binnen veiligheidsregio's. Het doel van deze subsidieoproep is om sneller passende zorg en ondersteuning te kunnen bieden aan mensen met onbegrepen gedrag met (zeer) complexe problematiek. In Friesland wordt overwogen een aanvraag voor deze subsidie in te dienen. Hiertoe is nu eerst een startsubsidieaanvraag aangevraagd en toegekend om te komen tot een gedragen voorstel waarmee de daadwerkelijke subsidie begin 2024 bij ZonMw kan worden aangevraagd.

Met de startsubsidie wordt een werkgroep gevormd met afgevaardigden van gemeenten en ketenpartners. Daarnaast is er budget toegekend voor de inzet van een ervaringsdeskundige. De werkgroep zal verkennen of er een subsidie wordt aangevraagd voor het opzetten van ondersteuning aan mensen met complexe psychosociale-, of sociaal maatschappelijke problematiek *buiten* kantoortijden. Vanuit de acute keten komt namelijk het signaal dat er binnen Friesland behoefte is aan een betere aansluiting met het sociaal domein en dan specifiek de beschikbaarheid van professionele ondersteuning *buiten* kantoortijden voor mensen met (ernstige) onbegrepen gedrag. Gemeenten zien de behoefte maar willen duidelijk hebben tot hoever de verantwoordelijkheid van gemeenten gaat. Daarnaast moet de diegene die *buiten* kantoortijden dienst heeft mandaat en budget hebben om zaken zoals bijv. tijdelijk onderdak te realiseren. Dit maakt het in andere regio's ook succesvol, waaronder Den Bosch e.o. Met een aantal gemeenten (Leeuwarden, Harlingen, Sudwest, Smallingerland) en ketenpartners (o.a. SDF, politie en GGZ) is daarom besloten om eerst een startsubsidie bij ZonMw aan te vragen.

Forensische geneeskunde

In Friesland, maar ook de rest van Nederland, kampen we al jaren met een tekort aan forensisch artsen. Daarnaast is het takenpakket van de forensisch arts inmiddels een stuk uitgebreider geworden. Deze bestaat al lang niet meer uit enkel lijkschouwingen bij oproep. Ook medische arrestantenzorg, medische zorg in de P.I. Leeuwarden, forensische medische expertise en medische basiszorg euthanasie behoren tot de dagelijkse werkzaamheden. De pool van artsen waaruit GGD Fryslân kan putten wordt door natuurlijk verloop echter steeds kleiner. De huidige forensische artsen die in dienst zijn bij de GGD, draaien vaak lange en meerdere diensten achter elkaar. De forensische zorg in Fryslân staat hierdoor onder grote druk. Om een toekomstbestendige forensische zorg in Fryslân te kunnen waarborgen is daarom een herinrichting van de structuur en beloning(systematiek) nodig. Er wordt momenteel binnen GGD Fryslân ambtelijk gewerkt aan een voorstel tot herinrichting. De planning is dat er eind dit jaar een concreet voorstel ligt dat geïmplementeerd kan worden.

Mentale gezondheid

De mentale gezondheid van de Friese inwoner staat onder druk. Met verschillende initiatieven zoals het GALA en het IZA komt er meer nadruk op het verbeteren en het versterken van de mentale gezondheid. GGD Fryslân wil hier steeds meer een vooraanstaande rol in nemen. In deze mededeling delen wij u mede met welke ontwikkelingen GGD Fryslân de komende jaren te maken heeft en hoe men hier uitwerking aan zal geven.

Suïcidepreventie

De tweede kamer leden Voordewind, Kuiken, Kuik, Westerveld, Van der Staaij, Hijink en Sazias deden in 2021 een voorstel van wijziging van de Wet publieke gezondheid ter bevordering van verankering van integrale suïcidepreventie. Er is in de wet een belangrijke rol voor gemeenten weggelegd. Het wetsvoorstel verplicht de overheid zich in te zetten voor suïcidepreventie. De minister van VWS wordt primair verantwoordelijk, onder meer voor een Landelijke Agenda Suïcidepreventie, een communicatiestrategie en een onderzoeksprogramma. Daarnaast wordt het bestaan van een gratis hulplijn wettelijk vastgelegd. Op 12 september zal het debat over dit wetsvoorstel plaatsvinden.

GGD Fryslân heeft zich geïmmitteerd aan het meerjarenbeleidsplan suïcidepreventie van GGZ Friesland. Eén van de ambities in het beleidsplan is te komen tot een regionale, gezamenlijke aanpak suïcidepreventie. GGD Fryslân zet zich in op deze ambitie door in gezamenlijkheid met GGZ Friesland te werken aan een gezamenlijk plan suïcidepreventie. Een grote focus op suïcidepreventie is belangrijk. We zien landelijk, maar zeker ook regionaal, de suïdecijfers stijgen. Met name in de groep jongeren en jongvolwassenen is een stijging in het aantal suïcides te bemerken. Ook agrariërs zijn een kwetsbare groep. GGD Fryslân besteedt extra aandacht aan deze groep door uitwisselingsbijeenkomsten te organiseren met betrokken agrarische partijen.

Van alle mensen die overlijdt door zelfdoding is 60% niet in beeld bij de (basis) Geestelijke Gezondheidszorg, maar is meestal wel

bekend bij de omgeving. De gemeente kan daarom een doorslaggevende rol spelen in het bereiken van mensen. Middels de Supranet community zetten gemeenten een preventief netwerk voor suïcidepreventie op touw in hun gemeente. Dit doen zij door aandacht te besteden aan:

- Het inzetten van publiekscampagnes;
- Gatekeeperstrainingen;
- Het actief benaderen van risicogroepen;
- Netwerkbrede samenwerking.

GGD Fryslân presenteert de gemeenten die al zijn aangesloten aan de Supranet community graag als best practice, opdat andere gemeenten zich hier ook aan zullen committeren.

GGD Fryslân organiseert momenteel ook gatekeeperstrainingen speciaal ontworpen voor de specifieke doelgroep ontheemden, Oekraïners. Deze trainingen worden beschikbaar gesteld voor externe partners, zoals gemeenteambtenaren die met deze doelgroep te maken hebben.

Voortgang Friese STORM-programma

Het voorbereidingsjaar (tot aug 2023) is gebruikt om de randvoorwaarden voor STORM in orde te maken en de definitieve keuze te maken om de STORM- aanpak te implementeren binnen Fryslan. Met behulp van een pilot binnen de gemeente Sudwest-Fryslân toetsen we o.a. op inpasbaarheid binnen de ketensamenwerking. De implementatie van STORM zal starten vanaf sept 2023 binnen de gemeenten Sudwest-Fryslan en Noardeast-Fryslan en verder uitgerold worden in 2024 en 2025.

Visie op mentale gezondheid

GGD Fryslân is betrokken bij vele verschillende onderdelen van het onderzoeken, of verbeteren van de mentale gezondheid en mentale weerbaarheid. GGD Fryslân schrijft, om deze verschillende onderdelen te bundelen, en een meer uitgesproken beeld uit te kunnen dragen, een visie op mentale gezondheid. In deze visie spreken wij onze ambities op het onderwerp mentale gezondheid voor de komende jaren uit en beargumenteren, maar kaarten wij aan waar wij in Friesland onze focus op richten. We zien in de gezondheidsmonitoren, in het regiobeeld IZA, in het verlengde van de ambities in het GALA steeds meer dat er aandacht moet zijn voor mentale gezondheid. Zo moet er meer aandacht worden besteed aan eenzaamheid onder jongeren, schoolverzuim, en andere preventieve voorboden op verslechterde mentale gezondheid. Tijdens de bestuurscommissie van 25 november 2023 presenteren wij deze visie Mentale Gezondheid.

Coalitie mentale gezondheid

De coalitie mentale gezondheid, onderdeel van de Friese preventieaanpak, besteedt, samen met een aantal ketenpartners aandacht aan het thema mentale gezondheid. Binnen de coalitie wordt gewerkt aan een gezamenlijk gedragen visie. De coalitie sluit zo goed mogelijk aan bij andere initiatieven.

Overige mededelingen:

Aanvullend wordt mondeling de Bestuurscommissie Gezondheid bijgepraat over de actuele ontwikkelingen.